

regio zwolle monitor 2013

Hoe identiteit en samenwerking
een impuls geven aan een topregio

SAMENVATTING 2013

top 3

Economische
toplocatie van
Nederland



REGIO
ZWOLLE



VOORWOORD

HET BESTUUR VAN DE STICHTING METROPOOL ZWOLLE HEEFT HET GENOEGEN OM DE SAMENVATTING VAN DE REGIO ZWOLLE MONITOR 2013 AAN U TE MOGEN PRESENTEREN.

De Stichting Metropool Zwolle is op initiatief van het bedrijfsleven opgericht en zet zich in voor de identiteit van de Regio Zwolle en de interne en de externe samenwerking met betrekking tot deze regio. Het instrumentarium bestaat uit de Regio Zwolle Monitor en het Regio Zwolle Congres waarbij deze monitor wordt gepresenteerd.

Kenmerkend voor de Regio Zwolle is de hechte samenwerking tussen de 4 O's: Ondernemers, Overheid en Onderwijs en Onderzoek. Voor wat betreft de economische agenda staan de Ondernemers aan het roer, zijn Onderwijs en Onderzoek faciliterend en is de Overheid ondersteunend. Dat geldt ook voor de Stichting Metropool Zwolle: het bestuur bestaat uit ondernemers en de 4 O's zijn allen vertegenwoordigd binnen de founding partners, het onderzoeksteam voor de monitor, de werkgroep voor het congres en de klankbordgroep.

Gezamenlijk hebben al deze afgevaardigden met groot enthousiasme en inzet zorg gedragen voor het eindproduct dat nu voor u ligt. Speciale dank gaat uit naar het onderzoeksteam en meer in het bijzonder ook naar projectleider Marijn Molema en lector Willem Buunk van het Windesheim-lectoraat Area Development. Zonder de andere leden van het onderzoeksteam tekort te willen doen, verdienen ook Aljona Wertheim-Davygora (provincie Overijssel, team Beleidsinformatie) en Willem van der Velden (Aldus-Willem, namens Rabobank IJsseldelta) het hier te worden genoemd.

Uitgangspunt bij het onderzoek dat ten grondslag ligt aan de Regio Zwolle Monitor is de economische realiteit: een sterke regio mag zichzelf kritisch tegen het licht houden. De monitor is daarmee geen verlengstuk van economisch beleid. Dit maakt het mogelijk

onbevangen economisch beleid aan de hand van de economische realiteit te toetsen. Zo kan beleid worden bestendigd, aangescherpt en/of nieuw worden gevormd. Ook bevat de Regio Zwolle Monitor veel praktisch bruikbare informatie voor het bedrijfsleven.

Tijdens het Regio Zwolle Congres worden de thema's uit de Regio Zwolle Monitor op inspirerende wijze aan de orde gesteld door toonaangevende key note sprekers. Centraal staat daarbij de kracht van de Regio Zwolle. Eenmaal per jaar worden op deze wijze de schijnwerpers exclusief op de regio geplaatst om zo jaarlijks een krachtige impuls aan identiteit en samenwerking te geven.

De Stichting Metropool Zwolle hoopt dat deze informatie en perspectieven voor u als lezer van de monitor en als gast van het congres

een bron van inspiratie zijn. Voor bestendiging en aanscherping van bestaand beleid, voor de vorming van nieuw beleid en voor uw dagelijkse bedrijfsvoering.

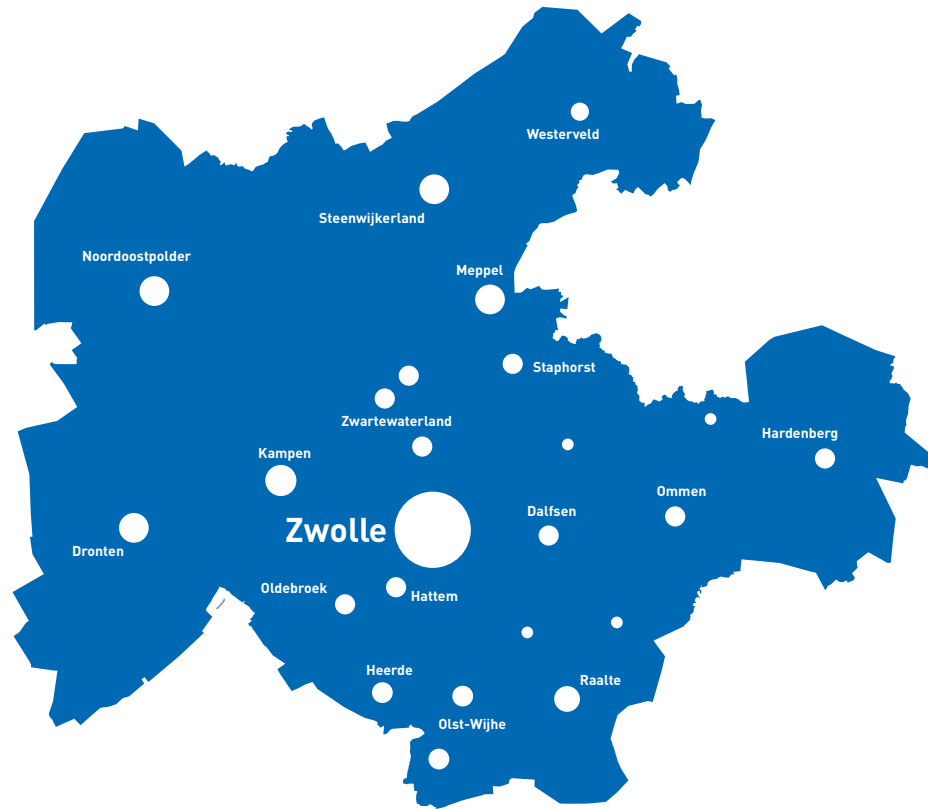
Het bestuur:

Harke Plas, *voorzitter*

Pierre Satink, *secretaris*

Ronald Knoll, *penningmeester*

De Regio Zwolle



INLEIDING

De eerste monitor voor de Regio Zwolle uit 2012 schetste het beeld van een vitale en hechte regio met hardwerkende mensen. Dit beeld bekijkt in 2013 en is verdiept door beter naar de economische structuur te kijken. Vele kleine en middelgrote (familie)bedrijven vormen de basis van de regionale economie. Een aantal regionale clusters maakt deel uit van de nationale topsectoren die kansrijk zijn voor innovatie. Het rijke landschap aan onderwijsinstellingen en een leergierige beroepsbevolking dragen bij aan een sterke en succesvolle Regio Zwolle. Bedrijven worden niettemin uitgedaagd door het economisch klimaat.

Het aantal faillissementen is gestegen ten opzichte van vorig jaar. Dat geldt ook voor de werkloosheid, die nog wel onder het landelijk gemiddelde ligt. Net als vorig jaar zijn de winst en productie in de Regio Zwolle gegroeid. Maar de regionale groeicijfers overstijgen niet langer de gemiddelde groeicijfers van de nationale economie. Deze constatering is een signaal dat de Regio Zwolle niet vanzelfsprekend een topregio blijft. Het is een signaal dat bijdraagt aan de gevoel van urgentie waarmee ondernemers, overheden en kennisinstellingen samen werken aan een sterke regionale economie.

Aandeel Regio Zwolle in Nederland

2012 2011 Nederland

 606.000 inwoners **3,6%**

 295.000 arbeidsplaatsen **3,6%**

 € 17,3 miljard, totale toegevoegde waarde van het bedrijfsleven **3%**
(ten opzichte van 2011 een groei van **0,7%**)



Kerngetallen van de Regio Zwolle

2012 2011 Nederland

 **91%** van de bedrijven heeft ≤ 10 werknemers

 **76%** familiebedrijven (**69%** landelijk)

 potentiële bereikbaarheid **500.000 werknemers**

 **73%** arbeidsparticipatie (**71%** landelijk)

 **87%** investeringsbereidheid eigen ontwikkeling werknemers



STAAT VAN HET BEDRIJFSLEVEN

De economie van de Regio Zwolle is met 0,7% gegroeid tot €17,3 miljard aan toegevoegde waarde. Deze groei is gerealiseerd onder lastige marktomstandigheden. De aanhoudende economische crisis vormt een uitdaging voor bedrijven in de Regio Zwolle. De groei van de productie is bescheiden, de werkloosheid loopt op en de winsten staan onder druk. Toch lijkt de robuuste structuur van de regionale economie niet te worden aangetast. Ondernemers investeerden in 2012 minder in vergelijking tot het jaar daarvoor en de groeicijfers zijn kleiner. De winstgroei over 2012 bedraagt 0,6%. Dat is iets minder dan het jaar ervoor, maar het realiseren van een winstgroei, hoe klein ook, is in het huidige economische klimaat een prestatie.

De veelzijdige structuur van het bedrijfsleven in de Regio Zwolle is een kansrijk aanknopingspunt voor het versterken van regionale innovatie. Het nationale en regionale economische beleid is gericht op topsectoren. Een topsector is een verzameling (cluster) van kennisintensieve branches waarin Nederland wereldwijd sterk is en die relatief kansrijk zijn. Gemeten naar het aantal vestigingen zijn de topsectoren bovengemiddeld vertegenwoordigd in de Regio Zwolle.

Net als in andere regio's heeft de Regio Zwolle een overweldigende meerderheid van de ondernemingen 10 werknemers of minder in dienst. Veel van deze kleinere bedrijven zijn familiebedrijven. In de Regio Zwolle bestaat 76% van alle bedrijven uit familiebedrijven. Dit ligt boven de 69% die landelijk gemeten is voor het aandeel familiebedrijven. Familiebedrijven zijn gemiddeld meer gefinancierd met eigen vermogen (54%) dan niet-familiebedrijven (49% eigen vermogen).

Toegevoegde waarde bedrijfsleven



**totale toegevoegde waarde
bedrijfsleven Regio Zwolle**
(3% van landelijke toegevoegde waarde)



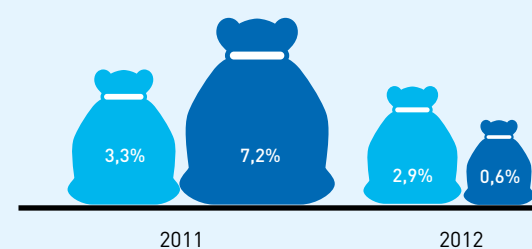
€ 3,6 miljard

**toegevoegde waarde
bedrijven met ≤ 10 werknemers**
(20,5% van regionale toegevoegde waarde)

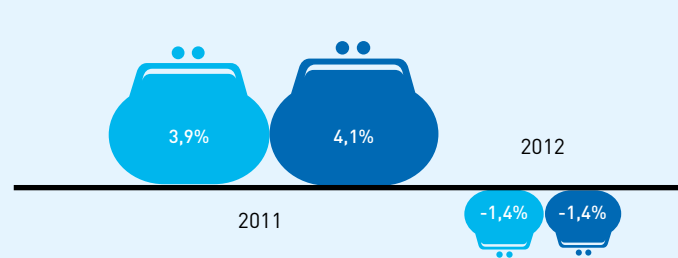
Groeicijfers regionale bedrijfsleven

Nederland Regio Zwolle

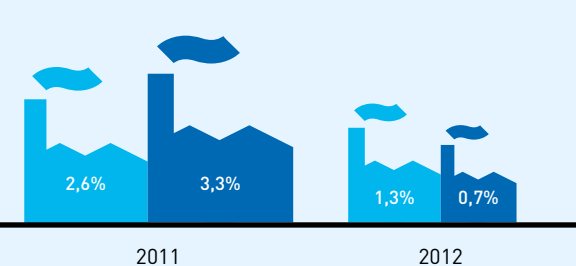
WINSTGROEI



INVESTERINGSGROEI



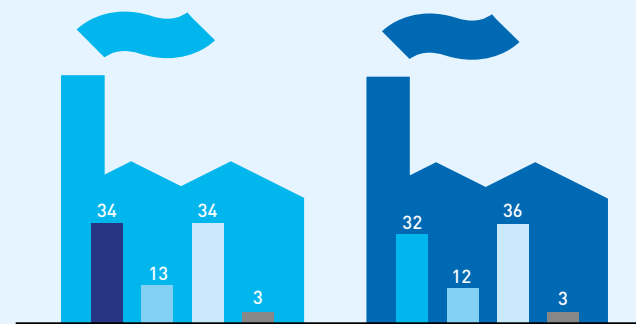
PRODUCTIEGROEI



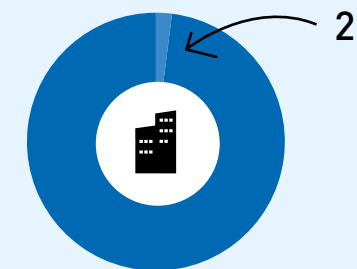
Productiebelemmeringen

Nederland Regio Zwolle

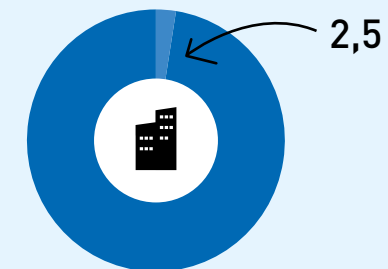
- Geen belemmeringen
- Financiële beperking
- Onvoldoende vraag
- Tekort aan arbeidskrachten



Aantal starters (per 100 vestigingen)

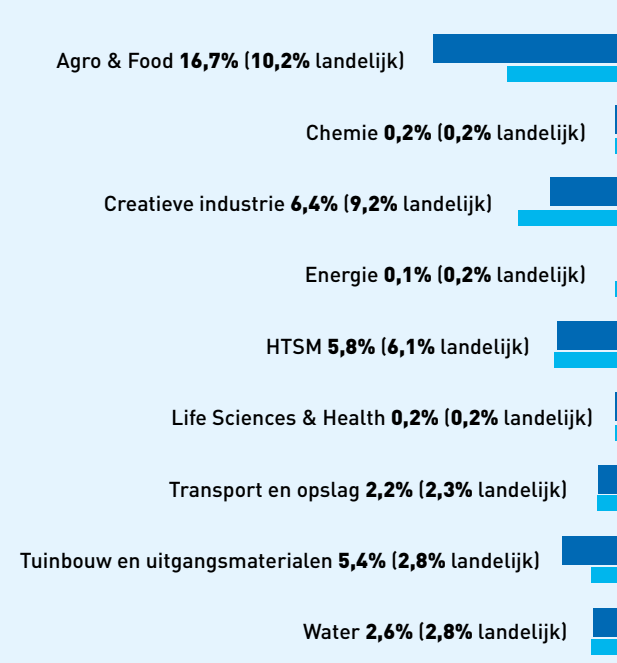
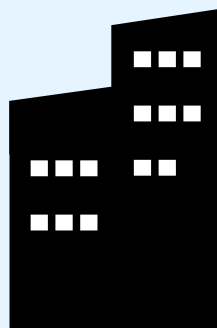


Aantal opheffingen (per 100 vestigingen)



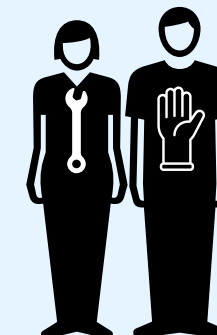
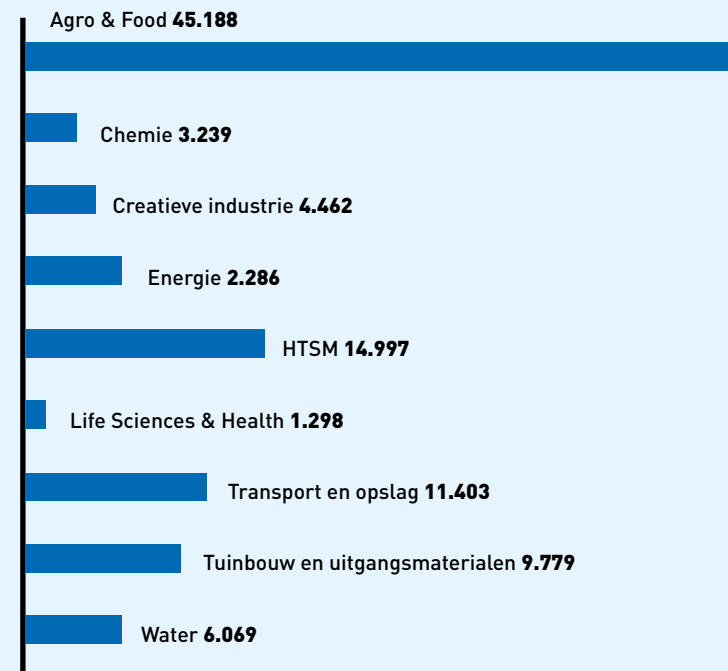
Relatief aandeel topsector bedrijven

Nederland Regio Zwolle



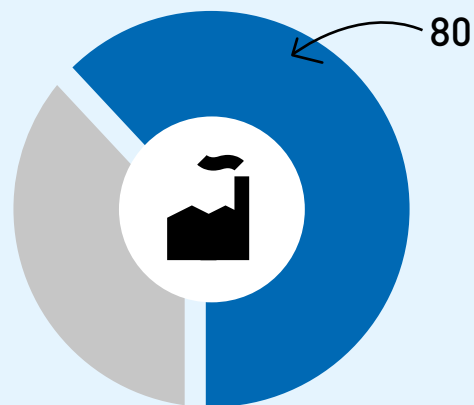
Aantal werknemers topsector

Regio Zwolle



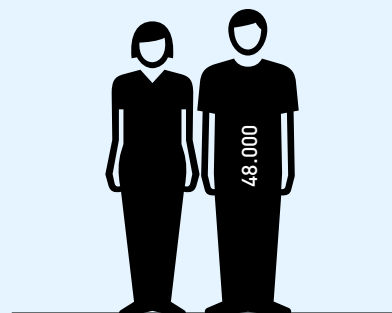
Aandeel kunststof- en rubberindustrie in topsector chemie

Regio Zwolle



Totaal 129 bedrijven

Aantal werknemers in zorgsector

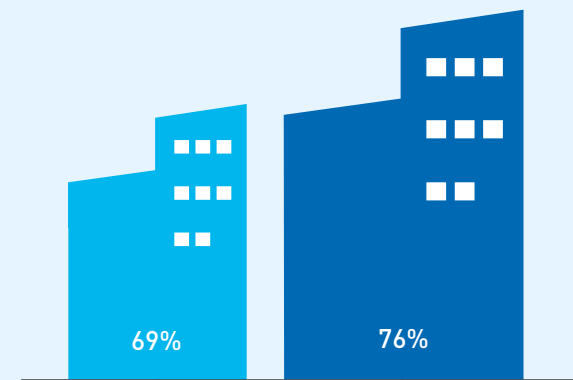


Health & Care

Familiebedrijven (%) in Regio Zwolle

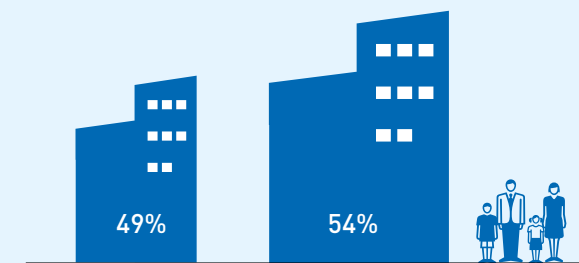
Nederland

Regio Zwolle



Aandeel eigen vermogen (%) binnen familiebedrijven in Regio Zwolle

Regio Zwolle



Niet familie-bedrijven

Familiebedrijven

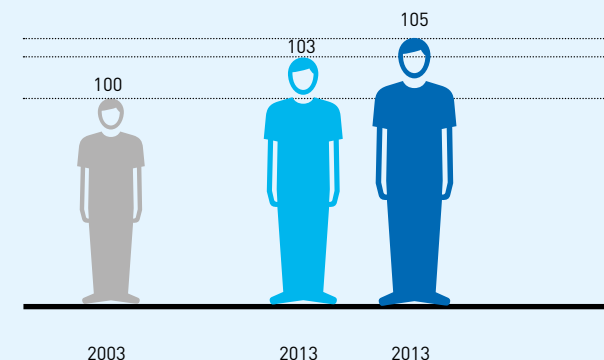
DEMOGRAFISCHE EN SOCIAALECONOMISCHE INDEX

De bevolking van de Regio Zwolle groeide in de afgelopen tien jaar op eigen kracht. Op 1 januari 2013 wonen 606.000 mensen in de Regio Zwolle; een stijging van 5% ten opzichte van 2003. De landelijke stijging bedroeg 2%. De bevolking is jong, maar twintigers en dertigers zijn licht ondervetegenwoordigd vergeleken met landelijke gemiddelden. Het gaat niet om grote verschillen, maar de aantrekkelijkheid van de Regio Zwolle als vestigingsregio voor jong talent lijkt onderbelicht. De instroom van jonge mensen wordt vaak gezien als belangrijk voor frisse ideeën en nieuwe initiatieven, die impulsen geven aan de regionale economie. Over het geheel genomen is de Regio Zwolle geen vestigingsregio. Tussen 2007 en 2009 was er een kortstondige periode van een fors migratieoverschot, maar in de jaren daarvoor en daarna was het migratiecijfer negatief. De stad Zwolle vormt overigens een uitzondering: deze gemeente heeft jaarlijks een klein vestigingsoverschot.

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt laten zowel positieve als negatieve ontwikkelingen zien. Positief is dat de arbeidsparticipatie in de afgelopen jaren bovengemiddeld gestegen is. Dat betekent dat meer mensen tot de regionale beroepsbevolking behoren (73%). Drie op de vier inwoners woont én werkt in de Regio Zwolle. Minder positief is dat het aantal mensen zonder baan is gestegen. Steeds meer mensen hebben moeite bij het vinden of behouden van een baan. Het regionale werkloosheidspercentage groeide in één jaar tijd van 5,1% naar 7,1% (juni-meting). Dat is nog altijd lager dan het landelijke gemiddelde van 8,1%. Maar de 20.000 werkzoekenden in de Regio Zwolle hebben het lastig. De arbeidsmarkt is 'ruim' er zijn op het moment te weinig vacatures voor het grote aantal werkzoekenden. Zorgelijk is dat 22% van de werkzoekenden ouder is dan 55 jaar. Ruim 2.500 jongeren onder de 27 jaar zitten zonder baan, dat is 12% van het totaal aantal werkzoekenden in de regio.

Indexcijfer bevolkingsontwikkeling in Regio Zwolle

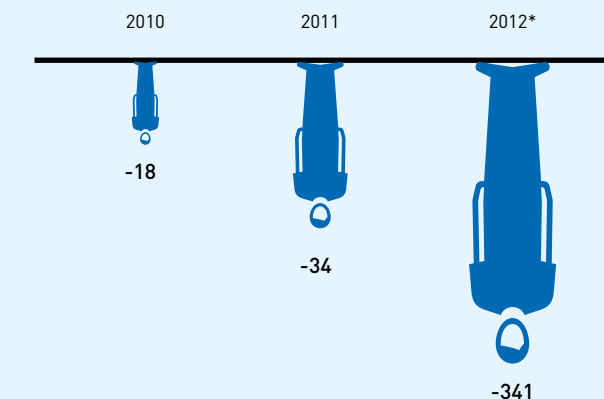
Index Nederland Regio Zwolle



Vestigingsoverschot in Regio Zwolle (absolute aantallen)

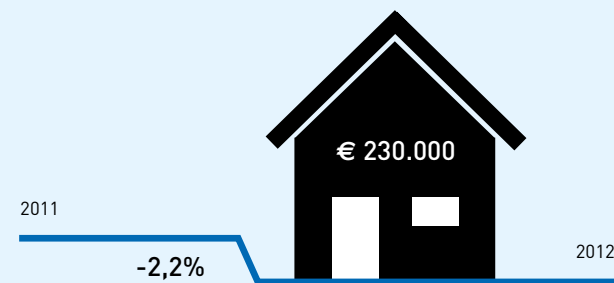
Regio Zwolle

* Voorlopige cijfers



Gemiddelde waarde van een woonhuis

Regio Zwolle



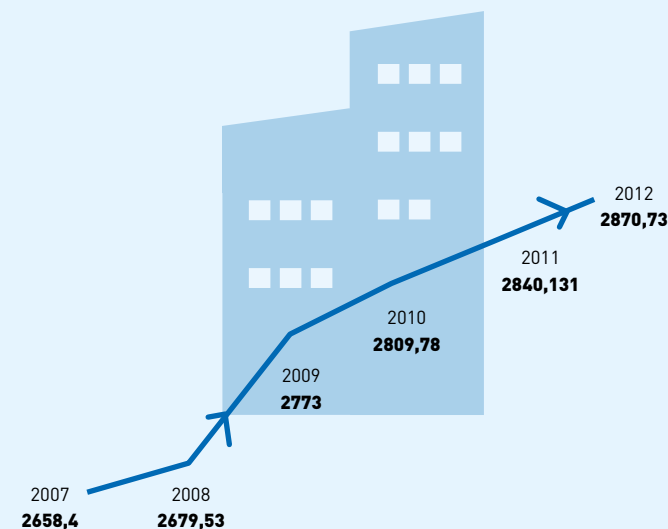
Leegstand winkelvloeroppervlak

Regio Zwolle



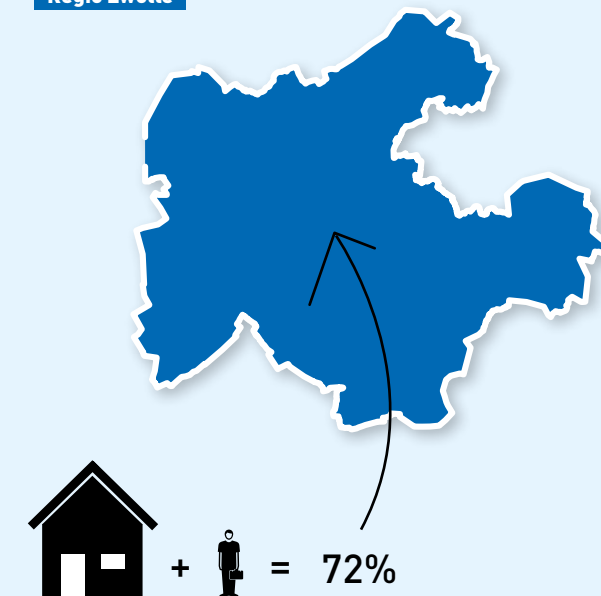
Uitgifte hectare bedrijventerrein (cumulatief)

Regio Zwolle



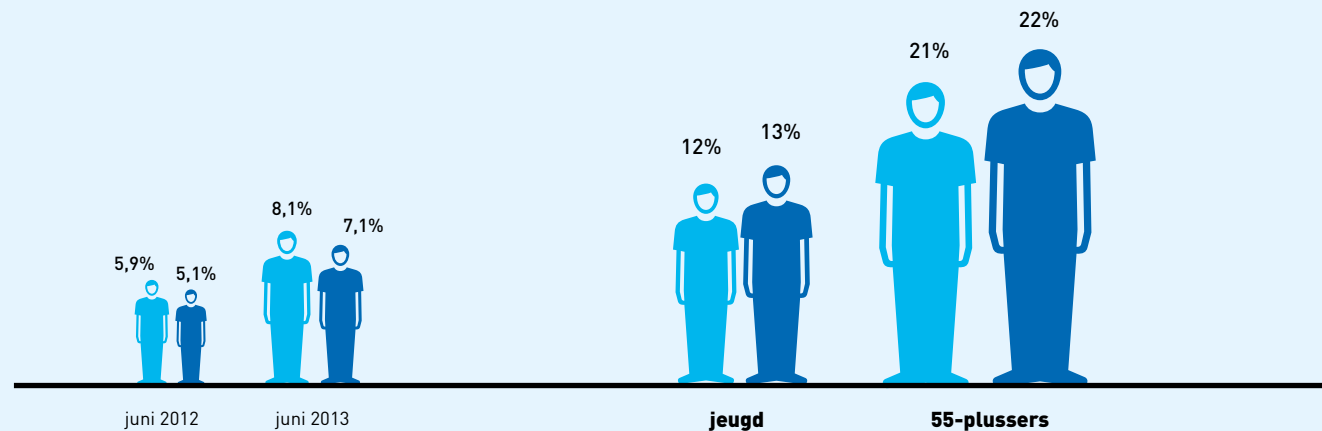
Wonen en werken beroepsbevolking in Regio Zwolle (%)

Regio Zwolle



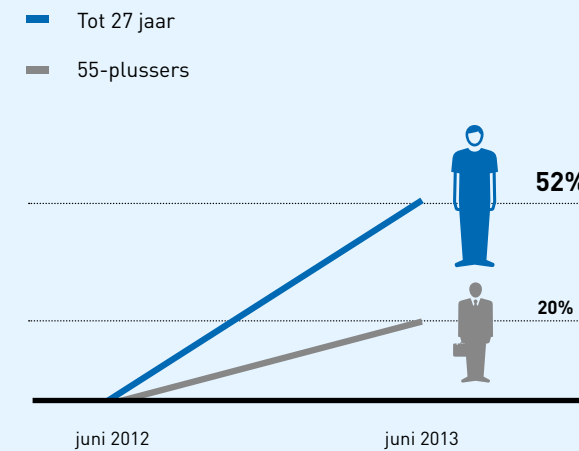
Werkloosheid (%)

Nederland Regio Zwolle



Stijging werkloosheid jeugd (tot 27) en 55-plussers

Regio Zwolle



HUMAN CAPITAL IN BEELD

Het thema *human capital* staat hoog op de agenda van beleidsmakers in de regio. Een sterke beroepsbevolking, die aansluit bij de behoefte van het bedrijfsleven en overige werkgevers, is belangrijk voor de veerkracht van de Regio Zwolle. De afgelopen jaren is de arbeidsparticipatie bovengemiddeld gestegen. Drie op de vier inwoners die tot de regionale beroepsbevolking behoren, nemen daadwerkelijk deel aan het arbeidsproces (als werknemer of werkzoekende).

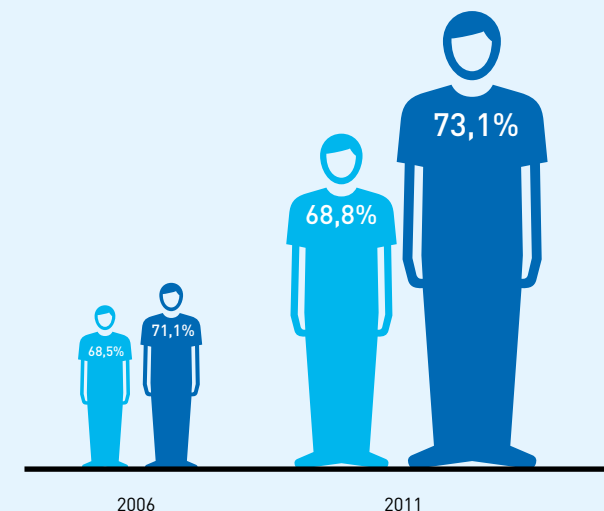
De kracht van het menselijk kapitaal wordt gevormd in de scholen en bedrijven, waar gewerkt wordt aan het vergroten van kennis en vaardigheden. De Regio Zwolle heeft een breed en gevarieerd studielandschap, met een goede spreiding van instellingen die opleidingen verzorgen in het middelbaar en hoger beroepsonderwijs. Het opleidingsniveau is de afgelopen jaren gestegen. In 2012 heeft bijna 1 op de 3 inwoners hoger onderwijs genoten. Het aanbod van economisch en sociaal-culturele geschoolden lijkt ruim voldoende te zijn. Er wordt een grotere vraag naar technici en zorgverleners verwacht. Het aanbod van pas afgestudeerde technici en zorgverleners

lijkt zich goed te ontwikkelen. Op HBO maar vooral op MBO niveau zien we een stevige instroom in deze studierichtingen.

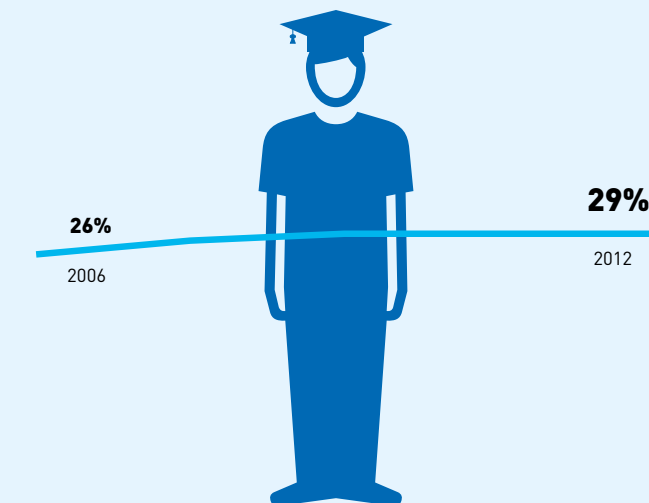
In de monitor is tenslotte een regionale vertaling gemaakt van landelijk onderzoek naar 'vakmanschap nieuwe stijl'. Hierin wordt duidelijk dat werknemers en werkgevers in de Regio Zwolle zich zeer bewust zijn van de noodzaak van een voortdurende *training-on-the-job*. Werknemers hebben zichzelf de maat genomen voor wat betreft hun eigen leer- en werkhouding. De hoogste scores (op een schaal van 0 tot 5) krijgen resultaatgerichtheid (3,8), oordeelsvorming (3,7) en doeltreffendheid/effectiviteit (3,7). Minder goed gaat het met het plannen en organiseren: hier is de score 2,9. Het vakmanschap blijkt verder uit innovatief werkgedrag. Volgens medewerkers zelf doen zij nog vaker voorstellen om te innoveren (3,6) dan dat ze innovaties helpen implementeren (3,1). Werknemers in de Regio Zwolle werken doeltreffend en resultaatgericht mee aan innovatie binnen hun eigen bedrijf.

Arbeidsparticipatie in Regio Zwolle

Nederland Regio Zwolle

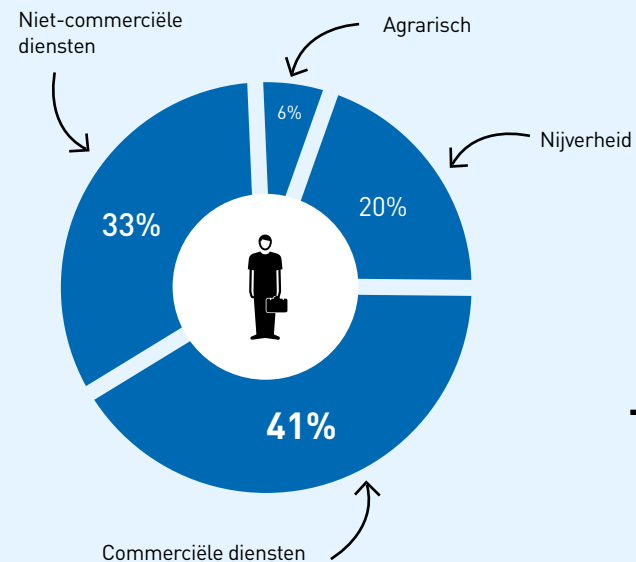


Hoger opgeleiden (%) in Regio Zwolle

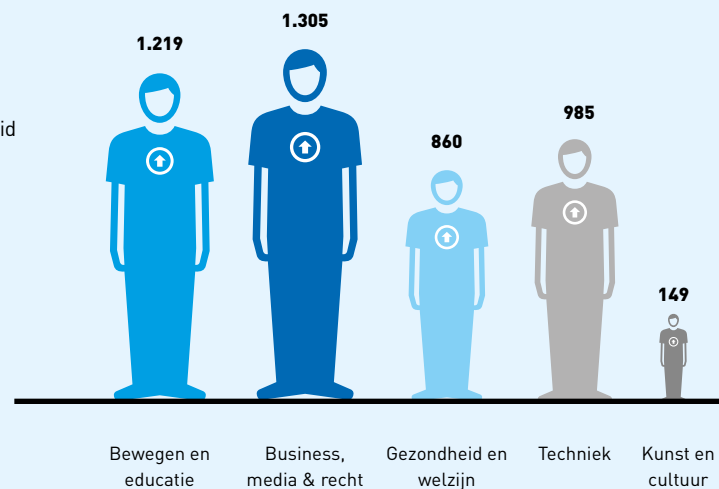


Werknemers per sector (%)

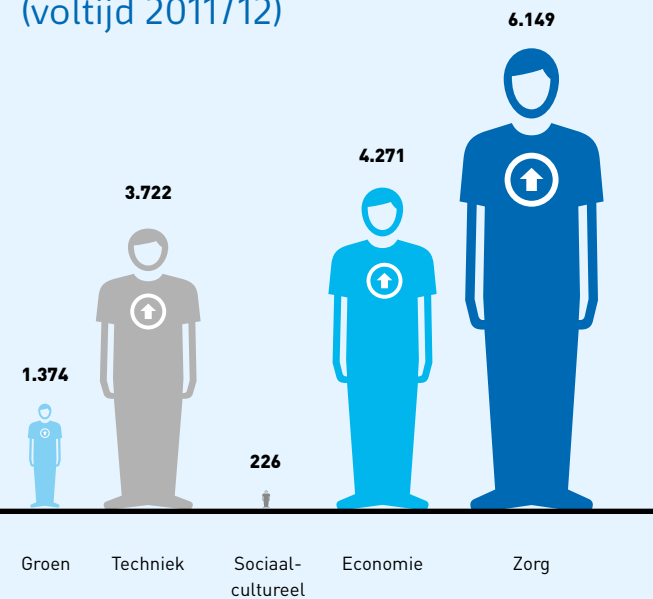
(Totaal aantal arbeidsplaatsen 295.069)



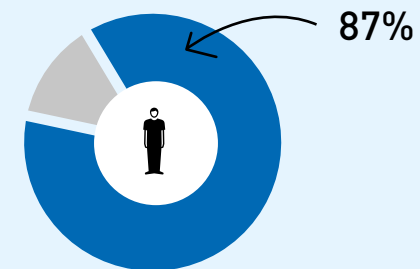
Instroom 1e jaars HBO studenten (voltijd 2011/12)



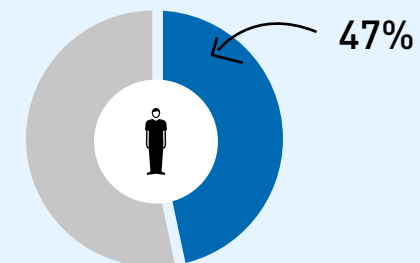
Instroom 1e jaars MBO studenten (voltijd 2011/12)



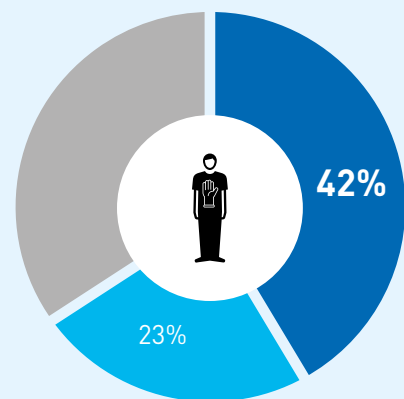
Gemotiveerd om te investeren in eigen ontwikkeling



Organisatie biedt voldoende ruimte om verder te ontwikkelen

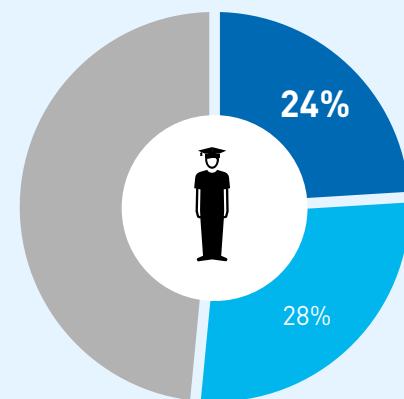


Kansen op de arbeidsmarkt van lager opgeleiden



- Ziet kans om een nieuwe baan te vinden buiten eigen organisatie
- Ziet weinig kans om een nieuwe baan te vinden buiten eigen organisatie
- Overig

Kansen op de arbeidsmarkt van hoger opgeleiden



Regio Zwolle Monitor 2013

Deze brochure betreft een samenvatting van de Regio Zwolle Monitor 2013. De volledige monitor kunt u downloaden op: <http://www.metropoolzwolle.nl/>

Onderzoek

Het onderzoeksteam bestaat voornamelijk uit onderzoekers uit de Regio Zwolle en wordt gecoördineerd door het lectoraat Area Development van de Hogeschool Windesheim. Het onderzoek staat onder supervisie van lector dr. ir. Willem Buunk – Lector Area Development. De projectleiding is in handen van dr. Marijn Molema – onderzoeker regionale economie bij het gelijknamige lectoraat. Inhoudelijke opmerkingen en/of suggesties kunt u mailen naar am.molema@windesheim.nl

Aan het onderzoek werkten mee:

Drs. Erwin Bezembinder en Marloes van der Weide Msc. (Hogeschool Windesheim, lectoraat Area Development); (drs. Laurent de Borman en drs. Aljona Wertheim-Davygora (provincie Overijssel, team Beleidsinformatie); Jaap Jansen MSc (KvK Oost-Nederland, Kennis- & Adviescentrum); dr. Ilse Matser en dr. Coen Rigtering (Hogeschool Windesheim, lectoraat Familiebedrijven); dr. Gerben van der Velde (Hogeschool Windesheim, lectoraat Accounting & Finance); Willem van der Velden (Aldus-Willem, namens Rabobank IJsseldelta).

Vormgeving:

Advice reclame-adviesbureau

